

Т а к р и з

ба автореферати диссертатсияи Валиев Чамшед Абдумаликович тахти унвони “Хусусиятҳои морфо-биологӣ ва асосҳои селекцияи чуворимакка дар шароити Шимоли Тоҷикистон” барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои кишоварзӣ аз рӯи ихтисоси 06.01.05 – селекция ва тухмипарварии растаниҳои кишоварзӣ.

Мақсади асосии рушди соҳаи кишоварзӣ аз истехсоли ҳаҷми зиёди маҳсулот аз воҳиди замин ба ҳисоб рафта дар аксарияти ҳолатҳо тавассути тақмили усулҳои селекция ва тухмипарварии зироатҳои ҷудогона амалӣ карда мешавад.

Таҳлили ҷабҳаҳои муносири истехсолоти ғалла, аз он ҷумла чуворимакка дар Тоҷикистони Шимолӣ нишон медиҳанд, ки алҳол зарурияти тадқиқи ҷуқур ва васеи хусусиятҳои морфо биологӣ ва рушди селекцияи чуворимакка дар минтақаи Шимоли Тоҷикистон зарур буда ҷабҳаҳои усулҳои селекция, навсанҷӣ ва тухмипарвариро дар бар гиранд ва танҳо ҷунин тамоюл метавонад заминаи рушди устувори истехсоли чуворимакка гардад.

Таҳқиқотҳои илмии Валиев Чамшед ба яке аз масоилҳои муҳими истехсолоти чуворимакка бахшида шуда, маҳз бо назардошти ҳамин мақсад рӯи кор омадааст. Аз автореферати рисола маълум гашт, ки мавзӯи диссертатсия ба ҳалли масоили илмии комплекси агросаноатии Тоҷикистон равона гардидааст. Мақсади асосии таҳқиқотҳои илми омӯзиш ва боҳогузори хусусиятҳои морфо-биологӣ наву намунаҳои ва дурағаҳои чуворимакка дар зинаҳои гуногуни селекционӣ мебошад.

Бори аввал дар заминҳои обёрии вилояти Суғд 500 намунаҳои аввалиндараҷаи чуворимаккаҳои селекцияи навҳои маҳаллӣ, синтетикӣ ва шачараҳои худгардолудшаванда мавриди таҳқиқ қарор дода шудааст.

Яке аз масъалаҳои ниҳоят муҳиме, ки аз тарафи муаллиф таҳқиқи карда шудааст ин комбинатсияҳои селекционии бо қувваи баланди гетерозис мебошад. Ҳосили бештар дони чуворимакка аз комбинатсияҳои (КАЗ.ЗП-110хЗарафшон) 80,2с/га, (К678 х КАЗ.ЗП-110) 82,6 с/га рӯёнида шудааст.

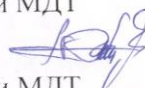
Самарабахшии кори илмӣ ин ихтирои чуворимаккаи навӣ “Истиклол” аст, ки нисбат ба навӣ назоратии “Зарафшон” бартарҳои назаррас дорад. Дар натиҷаи таҳқиқотҳои селекционӣ намунаҳои ояндадор гирифта шудааст. Ин намунаҳои Н-10, Н-12, Н-678 ва Н-16 мебошанд, ки нисбат ба навӣ

назоратии “Зарафшон” 2,6-6,4 с/га хосили зиёд дода дар мархилаи такмилдихи қарор доранд. Дар оянда маводҳои ба дастовардашударо дар таҳқиқоти илмӣ ва барои тақмили зинаҳои селекцияи ҷуворимаққа истифода намудан мумкин аст.

Боят таъкид намуд, ки дар мархилаи санҷиши дурағаҳои наслҳои якум (F_1), дуум (F_2) ва сеюм (F_3) таҳлили генетики гузорида нашудааст. Ин самарабахшии натиҷаҳои таҳқиқоти илмиро дақиқтар менамуд.

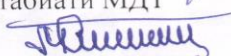
Дар маҷмӯъ, ҳадафи таҳқиқоти анҷомёфта оид ба тақомули селекцияи ҷуворимаққа дар шароити Шимолӣ Тоҷикистон ҳалли худро ёфтааст. Баррасии автореферати Ҷ. Валиев аз он шаҳодат медиҳад, ки муаллиф мақсад ва вазифаи дар наздаш гузаштаре иҷро намуда, ба ҳадафи таҳқиқот ноил гардидааст. Муаллиф Валиев Ҷамшид барои дарёфти дараҷаи илмии номзоди илмҳои кишоварзӣ аз рӯи ихтисоси 06.01.05 – селекция ва тухмпарварии растанҳои кишоварзӣ арзанда мебошад.

Дотсенти кафедраи экология ва ҳифзи табиати МДТ
ДДХ ба номи академик Б.Ғафуров, н.и.к.

Толибов Ю.Р.

Дотсенти кафедраи экология ва ҳифзи табиати МДТ
ДДХ ба номи академик Б.Ғафуров, н.и.к.

Собиров М.С.

Ушроҳот дурӯғӣ

Сардор

Даранов

